

MONSTER

Jo større, desto bedre
Tips oss på redaksjonen@traktor.no

Foregangs- traktoren

For Darin Burco var Wagner ukjent, helt til en kamerat fant noe på en auksjon som han beskrev som stort, gult, brutalt og ikke minst billig. Skulle han kjøpe den for ham?

TEKST OG FOTO: Marcus Pasveer

Wagner WA14

Årsmodell: 1961

Produsent: Wagner, Portland, Oregon, USA

Motor: Seks sylindret Cummins H-6-B

Motorvolum: 12,2 liter

Effekt: 220 hestekrefter

Vekt: 9 000 kilo (uten førerhus)

Toppfart: 29 km/t

Transmisjon: Fuller 10-G-1220 (10 F 2R)

Dekk: 28L-26

Dimensjoner: L 6,24 m, B 2,69 m, H 3,22 m

Svingradius: 4,57 meter

Drivstofftank: 257 liter

Bøyd girspak: Den ser ut til å stamme fra en gammel lastebil, girspaken med «rangeshift» og splitter.

Seks på linje: Under panseret brummer en Cummins 220 hk dieselmotor med en fin gange. Motoren er av typen H-6-B.

«Den er laget som en stridsvogn, alt er laget av skikkelige materialer.»

Flotte, runde former: Bakfra er traktoren flott å se på, med sine typiske runde skjermer.

Tractomobilen

Hvem var egentlig først ute med de store firehjulstrekkere til de riktige tunge oppgavene, og som var i stand til å dra store redskaper? Steiger var tidlig ute med en traktor, som ble motatt med både skepsis og entusiasme i 1961. Brødrene Wagner fra Portland i staten Oregon introduserte sin første firehjulstrekker allerede i 1954.

Inspirasjon til den midjestyrtre traktoren hentet Elmer Wagner fra Europa under andre verdenskrig. Tilbake i USA utviklet han sammen med broren Eddie den såkalte «Tractomobilen». Brødrene Wagner ryddet veien for andre produsenter som kom senere med samme type traktorer, da det var klart at konseptet hadde fremtida for seg i USA.

Wagner-familien var kjent for sine godt gjennomtenkte, tekniske løsninger. Brødrene var Petter Smart-typer – det som øynene så, kunne hendene lage.

I staten Oregon var tømmerproduksjonen viktig, klart at Wagner hadde løsningen her, for å lette arbeidet i skogen med en skidder. Mest kjent ble brødrene for sine industrielle maskiner, som blandet betong direkte på byggeplassen. Maskinene ble kalt «Mixermobile».

Alt ble laget for hånd med stor fagkunnskap. Brødrene var selv mester-sveisere og brukte kun de aller beste komponentene.

Det er nå 20 år siden kjøpet, og Darin har aldri angret at han svarte ja den gangen. For 4 500 dollar ble han eieren av det som vi kaller en «oldschool» stordrager.

Først på markedet

I dag er traktoren fortsatt i den samme tilstanden som da den ble kjøpt, urørt og i original gul farge. Tiden har kommet til å vise fram tungvekteren og blåse av støvet. Burco forteller at Wagner var den første på markedet i USA med en kraftig firehjulstrekker, som senere ble videreført av John Deere.

Wagner var en av de små, amerikanske produsentene som tidlig forsto at bøndene i præriestatene i USA hadde behov for større, mer kraftige traktorer, som ville føre til en mer effektiv bruk av de utstrakte landbruksarealene i Midtvesten. Beltetraktorer, som ble mye brukt, var svært trege og tungvinne å bruke. Det ville være mye enklere med en stor hjultraktor, mente Wagner-brødrene.

Laget som en stridsvogn

At Wagner-traktorene var solid laget, viser modellen WA14 fra 1961. Traktoren eies i dag

av Iowa-bonden Darin Burco. Når vi besøker Burco, står den svære, gule maskinen parkert foran kornsiloen, og gir et massivt inntrykk, uten tvil. Traktoren er enkel, men meget solid konstruert.

Det lange arbeidslivet har kun etterlatt små spor i de solide materialene. Førerhuset er ofte det mest sårbare, der det fort vises mange spor etter langvarig bruk. Men dette gjelder ikke for Wagner-en, der er bare polstringa i dørene litt løs, ellers er den fin og hel innvendig.

– Den er laget som en stridsvogn, alt er

laget av skikkelige materialer, forteller Darin.

Sitter i sofa

Traktoren har fortsatt det originale førerhuset, som går over hele hyttas bredde.

– Det er som å sitte i et gammelt tog, kommenterer Burco.

Der mange sekstitalls-traktorer er utstyrt med bare ett eller to instrumenter, har føreren av Wagner-traktoren en hel rekke av klokker og knapper å velge blant, som gjør det enkelt å følge med på motorens aktivitet. Girspaken ser ut til å stamme direkte fra en lastebil ►

Sikt på panseret: Fra førerhuset er det god sikt, men blindvinkelen foran traktoren er likevel stor.

Ettermontert: Turboen ble ettermontert, denne modellen forlot fabrikkens uten turbo.

► fra femtallet, med høy/lav-bryter montert på spaken, og splittgiret ved fingerspissen. Knappen opp leder til høyserien, ned er lav.

Ifølge eieren er samme type girkasse å finne på gamle Mack- og Peterbilt-lastebiler, og funksjonene styres ved hjelp av lufttrykk. For de som bare kjører av og til, er det satt opp en huskelapp på dashbordet med giringspatronen, og en advarsel om at man aldri skal gå til lavserien fra femte gir og oppover, her skal man kun benytte splittfunksjonen. For de hydrauliske funksjonene må føreren vri seg nærmest rundt, da spakene sitter foran bakruta.

Cummins eksosky

Darin Burco forteller at han aldri har gjort noe med Wagneren. Den har blitt flyttet litt

fra det ene hjørnet til det andre, stort sett har den bare stått rolig i uthuset. Motoren lot seg likevel overraskende lett våkne fra vinterdvalen. Den slitesterke, seks sylindrede Cumminsmotoren av typen H-6-B er fremdeles i topp stand. Som ofte med slike motorer fra den tida har de lett for å gi fra seg en beskjedne eksosky når føreren leker litt med gassen og girvalg.

I stort sett alle Wagner landbrukstraktorer var motorvalget Cummins, kun i den eldre TR-serien finner man noen ganger en eksotisk Waukesha- eller Buda-motor.

Identisk i hjortedrakt

Burco forteller at akkurat den samme Wagnermodellen finnes i John Deere-grønt, men den utgaven er svært sjelden, da det kun ble ►

Modell G: Midjestyringa er markert som modell G.

Kapslet inn: Lyktene er godt beskyttet bak støtfangeren.

Styrer i senter: Som på de fleste stordragere sørger midjestyringa for smidighet.

Wagner-spotting i Montana

Montana er den ultimate staten for prairie-tractor-spotting. En kjøretur langs Route 2 viser at Wagner hadde mange kunder i Montana, og at de fleste traktorene fremdeles er i gang. De er billige og lette å vedlikeholde, og for mange gårdbrukere er det den ideelle ekstratraktoren. Da John Deere tok over Wagner i 1967, gikk noen forhandlere raskt tom for varer, og dette ledet til utviklingen av merket Big Bud, i byen Havre i Montana.

Darin Burco – pilot og bonde

Gården Burco drives av de brødrene Gerald og Darin Burco i Independence, Iowa. På gården dyrkes det soyabønner og mais på 7 000 acres. Om våren og høsten er det non-stop arbeid for både brødrene og de andre medarbeiderne, men om vinteren, som er ganske lang her, har brødrene funnet seg annet arbeid. Darin har startet opp med traktorhandel, mens broren hans forhandler siloer, og slik har de skaffet seg noe å gjøre hele året. I tillegg har de et proft lakkeringsverksted, der de også kan håndtere større saker, som anleggsmaskiner.

På gården er det 25 traktorer i tjeneste, de fleste av typen Case IH Steiger STX 450. De har også noen traktorer av søstermerket New Holland. Av redskaper prøver de gjerne ut litt forskjellig, noe Darin viser oss et

Mange traktorer: Darin Burco ved gårdens traktorpark, som sto stille på grunn av regnvær.

ferskt eksempel på – en ny møkkavogn, med fire akslinger.

Til innhøstinga av mais benyttes flere store John Deere rotortreskere av typen S680. De er aldri redde for å teste ut nye saker på gården, noe de er kjent for.

Traktorhandelen har heller gått dårlig for Darin. Han har nå kjøpt sitt eget fly, og etter som han selv er pilot, drar han på handelsreiser til andre stater.

– Det høres kanskje litt bortskjemt og luksuriøst ut, men jeg sparer enormt mye tid med eget fly som står her i nærheten. På én dag kan jeg drar til Florida, gjøre en handel der, og om kvelden er jeg tilbake på gården.

– Men hva er best, Darin, å kjøre fly eller traktor?

– Uten tvil det siste, smiler den entusiastiske gårdbrukeren. Å kjøre fly er kjedelig, mener Iowa-bonden.

► laget 100 traktorer i hjortedrakt. En liten kjøretur i pickup-en tar oss til Burco sitt lager. Det er litt mørkt her inne, varsler han, men når døra svinger opp, står vi rett foran en gammel Big Bud og i hjørnet en grønn Wagner.

Ifølge Darin manglet John Deere i starten på 1960-tallet en konkurransedyktig firehjuls-trekker, etter at den tidligere lanserte modellen 8010 ble tatt ut av produksjon på grunn av flere tekniske problemer. Produsenten fra Waterloo måtte raskt finne en løsning, og den fant de hos Wagner. I 1967 kom den første grønne Wagner-traktoren på markedet, fortsatt produsert i fabrikken i Portland, Oregon. Samarbeidet varte i cirka tre år, og etter hvert forsvant merket Wagner. En merkelig historie, mener Darin, og leter i uthuset med lomme-lykt etter opplysninger på typeskiltet.

– Denne traktoren kunne jeg ha solgt mange ganger, men jeg skal ta vare på den. Tross alt passer den fint sammen med sine gule brødre, avslutter Iowa-bonden. 6

Viktig: Det store filteret beskytter motoren og forlenger levetida.

Ettermontert: Klimaanlegg kan være fint hvis en må tilbringe mange timer i førerhuset. Denne modellen har selvsagt fått det ettermontert.